

Sygn. akt IV CNP 2/18

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorczyk

w sprawie ze skargi wnioskodawczyni
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w B.
z dnia 30 marca 2017 r., sygn. akt II Ca [...] /17,
w sprawie z wniosku J.A.
przy uczestnictwie M.J. i K.Ż.
o stwierdzenie nabycia praw do spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 maja 2018 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 w związku z art. 519² § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – obok spełnienia wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 1 - 4 i 6 – należy wykazać, że wzruszenie zaskarżonego postanowienia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Rozwiązanie to odpowiada subsydiarnemu charakterowi skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jako nadzwyczajnego środka prawnego, który nie służy uchyleniu lub zmianie prawomocnego orzeczenia, lecz inicjuje pierwszą fazę postępowania zmierzającego do realizacji odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa z tytułu wydania niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądu (art. 417¹ § 2 k.c. w związku z art. 77 Konstytucji RP). Odpowiedzialność ta może aktualizować się tylko wówczas, gdy poszkodowany uczynił wszystko, aby nie dopuścić do powstania szkody. Konieczne jest tym samym wykorzystanie przez potencjalnego poszkodowanego wszystkich stawianych do jego dyspozycji przez system prawny narzędzi procesowych i dopiero ich bezskuteczność lub brak może - w razie wystąpienia szkody – uzasadniać roszczenie o jej naprawienie (por. druk sejmowy IV kadencji nr 2696, pkt 4), a tym samym dopuszczalność skargi.

Wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe wymaga przedstawienia odrębnego wyводу prawnego, uzasadniającego niedopuszczalność obalenia kwestionowanego orzeczenia w drodze dostępnego instrumentarium procesowego, obejmującego w szczególności nadzwyczajne środki zaskarżenia, takie jak skarga o wznowienie postępowania i skarga kasacyjna. Nie jest w tej mierze wystarczające w szczególności jedynie stwierdzenie (wskazanie), że konkretny środek prawny nie przysługuje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 sierpnia 2005 r., I CNP 5/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 17, z dnia 13 grudnia 2005 r., I CNP 28/05, niepubl., i z dnia 18 grudnia 2006 r., III CNP 62/06, niepubl.).

W skardze wywiedzionej przez J.A. od postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 30 marca 2017 r., sygn. akt II Ca [...] /17, wydanego w przedmiocie

stwierdzenia nabycia spadku, skarżąca wskazała, że wzruszenie zaskarżonego „wyroku”, a prawidłowo – postanowienia orzekającego co do istoty sprawy, w drodze innych środków prawnych, nie było i nie jest możliwe w świetle postanowień Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 r., II CKN 51/97, niepubl., i z dnia 26 marca 1997 r., II CKN 42/97, niepubl.

Pomijając, że stwierdzenie to nie jest równoznaczne z „wykazaniem”, że wzruszenie objętego skargą orzeczenia nie było i nie jest możliwe w przyjętym wcześniej rozumieniu, skarżąca nie dostrzegła, iż wymienione rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego zapadły na tle dawnego brzmienia art. 519¹ § 1 k.p.c., który wyłączał dopuszczalność *kasacji* (obecnie - skargi kasacyjnej) od postanowień sądu drugiej instancji orzekających co do istoty sprawy, jeżeli przepisy części drugiej kodeksu postępowania cywilnego przewidywały możliwość zmiany lub uchylecia prawomocnego postanowienia (np. art. 577 i art. 679 k.p.c.). W późniejszym orzecznictwie wyjaśniono przy tym, że niedopuszczalność ta odnosi się wyłącznie do sytuacji, w których podstawy *kasacji* ograniczają się do zarzutów mogących uzasadniać zmianę lub uchylene zaskarżonego postanowienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia z 11 marca 1997 r., III CZP 9/97, OSNC 1997, nr 8, poz. 99, z dnia 4 lipca 1997 r., III CZ 28/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 185, a także np. z dnia 30 czerwca 1997 r., II CZ 80/97, niepubl., i z dnia 9 września 1999 r., II CKN 759/98, niepubl.).

Zagadnienie to utraciło w całości znaczenie z chwilą wejścia w życie art. 519¹ § 1 k.p.c. w obecnym brzmieniu wprowadzonego ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. nr 48, poz. 554). *De lege lata* art. 519¹ § 1 k.p.c. nie pozostawia wątpliwości co do dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku (por. *implicite* np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 28/11, niepubl., i z dnia 27 lutego 2013 r., IV CSK 380/12, niepubl.).

W tym stanie rzeczy należało uznać, że złożona skarga nie czyniła zadość wymaganiu określonemu w art. 424⁵ § 1 pkt 5 w związku z art. 519² § 1 in fine i art. 13 § 2 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 424⁸ w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

aj

ał